

**АКТУАЛЬНІ
ПИТАННЯ
СУЧАСНОЇ ОСВІТИ
ТА НАУКИ**

*Збірник матеріалів
IV Всеукраїнської науково-
практичної конференції*

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«БЕРЕЖАНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ ТА
НАУКИ»**

30 листопада 2021 року

Бережани – 2021

ФІГУРСЬКА Любов ПРИКЛАДНА СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ІТ ГАЛУЗІ.....	280
ЦИГАН Ірина ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	286
ЧЕРНЕНКО Наталія ТЕАТРАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ.....	291
ЮДИНА Анна ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	298

СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ВОВК Ганна, ШТОГРИН Сергій ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ РЕСУРСІВ НА ЗАНЯТТЯХ З МАТЕМАТИКИ.....	305
ЗАСТУЛКА Ілля–Олександр, БАБІЛЯ Наталія СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	309
ЛОМНИЦЬКА Роксолана, УХМАН Ростислав ВИКОРИСТАННЯ ДОДАТКА ZOOM ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ОНЛАЙН ЗАНЯТЬ З ФІЗИКИ ТА АСТРОНОМІЇ В СИНХРОННОМУ РЕЖИМІ.....	313
МИХАЙЛИШИН Маріанна УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОГРАМ ОСВІТНІХ КУРСІВ СУЧАСНИМИ ПЛАТФОРМАМИ.....	320
ПАЛІНСЬКА Ірина, БУРДАШ Уляна КОРПОРАТИВНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В МЕНЕДЖМЕНТІ.....	323
ШАВУРСЬКА Олена ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЗАХИСТУ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	328
ШТОГРИН Сергій, ВОВК Ганна ВИКОРИСТАННЯ ФРЕЙМВОРКУ H5P В LMS MOODLE ДЛЯ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ІНТЕРАКТИВНОГО КОНТЕНТУ.....	336
ЯКИМОВИЧ Ольга ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ.....	342

ЛОГІСТИКА, ТРАНСПОРТ І ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ГЛОВИН Андрій ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ НАНЕСЕННЯ ЗНОСОСТІЙКОГО ЕВТЕКТИЧНОГО ПОКРИТТЯ СТРУМАМИ ВИСОКОЇ ЧАСТОТИ.....	346
---	-----

професійних стандартів як основи для модернізації державних освітніх стандартів (навчальних програм, навчальних планів) для підвищення якості змісту професійної освіти і навчання та приведення його у відповідність до вимог роботодавців. Передбачено розробку сучасних механізмів врахування вищими навчальними закладами потреб ринку праці з метою сприяння працевлаштуванню випускників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрущенко В.П. Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть // Вища освіта України. — 2001. — №1. — с. 11-17.
2. Вища освіта України і Болонський процес: Навчальний посібник / За ред. В.Г Кременя. Авторський колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин. — Тернопіль: Навчальна книга, Богдан, 2004. — 384с.
3. Закон України «Про вищу освіту» // Голос України. — 2002.
4. Кремень В.Г. Філософія освіти ХХІ століття // Освіта України. — 2002.
5. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. — 2002.
6. Болонський процес. Національний звіт: 2007-2009. — К., 2010.

ЧЕРНЕНКО Наталія

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри професійної освіти,

Херсонський державний аграрно-економічний університет

ТЕАТРАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

У контексті сучасних вимог до професійної підготовки викладача, важливе місце у педагогічній майстерності посідає формування належного рівня загального педагогічного потенціалу, який передбачає необхідність

розвитку творчих здібностей. У зв'язку з цим для ефективного навчання майбутніх фахівців виникає потреба збагачувати методичний арсенал різноманітними технологіями, включаючи прийоми театральної педагогіки.

Прийоми театральної педагогіки спрямовані на розвиток усіх типів мовленнєвої діяльності та мобілізацією усіх сфер людини – розумової, емоційної, психічної, м'язово-рухової майстерності. На межі 19-20 століть у Великобританії були здійснені перші спроби використання цих прийомів у навчанні нетеатральних дисциплін, які з часом призвели до трансформації концепції використання прийомів, до розвитку нового напрямку в освіті – так званого «навчання за допомогою театральної дії» (“Drama in Education”) [5;6;7]. У Німеччині піонером у сфері використання прийомів театральної педагогіки у навчанні нетеатральних дисциплін став Інго Шеллер (Ingo Scheller) [8]. Німецький методист Манфред Шеве (Manfred Schewe) присвятив багато своїх робіт як з теорії, так і практики використання вищезазначених прийомів у навчанні. Ця методика отримала назву “метод драми” або “Dramapädagogik” [9; 10].

Аналіз природи та особливостей професії театального діяча і педагога свідчить про схожість багатьох аспектів роботи актора та викладача. На думку О. Д. Бганко, діяльність і педагога, і актора повністю відповідає законам реальної людської взаємодії за своєю структурою (цілі, мотиви, засоби, результат), за своїми функціями (розвиваючі, пізнавальні, виховні), за процесом і за умовами їхньої діяльності (публічність, відкритість, творчість) [2]. Подібність багатьох аспектів роботи театального діяча та педагога наштовхує на думку про доцільність використання прийомів театральної педагогіки для навчання майбутніх викладачів.

Сьогодні рольова гра, пантоміма, інсценування творів, вже стали невіддільною частиною навчального процесу. Разом з тим, широкий діапазон прийомів театральної педагогіки поки що залишається поза увагою дослідників та викладачів і не носить системного характеру.

При цьому, варто нагадати, що є ціла низка елементів акторської діяльності (наприклад, увага, психофізична свобода, уява й фантазія, активне спілкування), що надзвичайно важливі для ефективного творчого монологічного говоріння майбутніх викладачів. На наш погляд, мета використання прийомів у навчанні є подвійною, а саме: досягнення певних практичних цілей (тобто формування навичок і вмінь) при одночасному розвитку професійно важливих якостей у майбутніх викладачів (наприклад, логіки мислення, творчої здатності, уяви, уваги).

Серед досліджень, присвячених використанню прийомів театральної педагогіки у широкій сфері навчання нетеатральних дисциплін, варто зазначити напрацювання О. Б. Нікітіної [4], спираючись на які, розглянемо головні переваги їх використання у навчанні майбутніх викладачів:

- використання активних дійових форм подання матеріалу та його опрацювання, яке нагадує ігрові прийоми;
- забезпечення приємної «неочікуваності» у подачі матеріалу, яке слугуватиме формуванню у студентів позитивного налаштування щодо сприйняття матеріалу та активізуватиме різні шляхи його засвоєння;
- надання емоційної значущості матеріалу (як для студентів, так і для викладача), який досягається завдяки наполегливим зусиллям викладача ввести у навчальний матеріал, зрозумілий і цікавий для студентів контекст;
- підтримка сюжетної побудови заняття: сюжети можуть бути різноманітними, але бажано, щоби вони також були оригінальними та спиралися на чітко окреслену структуру;
- присутність елементів рольової гри;
- впровадження індивідуального підходу, який передбачає залучення цілісної особистості викладача та студентів;
- використання таких вербальних і невербальних засобів для розкриття теми, які б забезпечили зв'язок з іншими аспектами навколишнього світу;
- заохочення студентів до колективної творчості;

- спрямованість на досягнення конкретного результату.

Для ефективної організації навчально-виховного процесу варто враховувати перелічені вище переваги використання прийомів, необхідні професійні здібності та конкретні завдання навчання. При цьому слід ще раз наголосити на тому, що метою використання прийомів театральної педагогіки є не розвиток у них професійної театральної техніки, а формування навичок і вмінь творчого усного монологічного мовлення, а також розвиток професійно значущих здібностей (наприклад, уваги, уяви, розумових здібностей і логіки, конструктивності, креативності, артистизму).

Враховуючи думку вчених В. Ц. Абрамяна, І. А. Зязюна щодо широкого діапазону аспектів педагогічної майстерності нами були вибрані певні елементи, які можна ефективно формувати та розвивати шляхом використання саме прийомів театральної педагогіки [1; 18]. Ці аспекти були відібрані з урахуванням особливостей навчально-виховного процесу, які необхідні студенту для ефективного формування педагогічної майстерності (рис. 1.)

Рис. 1. Аспекти педагогічної майстерності

1) **Увага. Цілісне сприйняття. Спостережливість**

Спираючись на думку сучасних науковців, можна стверджувати, що проблема формування уваги педагога дотепер не підлягала дослідженню [1,

с. 91-92; 4, с. 110]. Наслідуючи думку К. С. Станіславського щодо навчання з використанням прийомів театральної педагогіки, можна сказати, що увага студентів проявляється у свідомій зосередженості на певному предметі [4, с. 110]. Ця точка зору була покладена в основу розробки вправ для розвитку уваги (так званий «тренінг акторської психотехніки»), які дозволяють розвивати головні канали сприйняття (зір, слух, дотик) [1; 51]. Ще однією важливою рисою кваліфікованого педагога є спостережливість – свого роду похідна від сполучення розвинутої уваги й цілісного сприйняття. Спостережливість надає можливість викладачу створювати необхідний зв'язок зі слухачами та дозволяє керувати їхньою увагою. Крім того, спостережливість дозволяє помічати цікаві та неочікувані ситуації в реальному житті, після чого використовувати їх в тому числі й в процесі навчання.

2) Психофізична свобода

З елементами уваги й спостережливості тісним чином взаємодіє інша необхідна умова успішного формування педагогічної майстерності – творче самопочуття [1, с. 111-112], яке тісно пов'язане з психофізичною свободою людини. У своїх роботах, К. С. Станіславський згадував про те, що творчому самопочуттю притаманні душевні, тілесні властивості, здібності, стани [1]. Тож, голос, міміка, дикція, мовлення, пластика, виразні рухи мають бути привабливими, яскравими, чуйними та відповідати змісту висловлювання. Наприклад, деякі психофізичні вміння (варіювання голосом, міміка, виразні рухи) дозволяють промовцю вдало застосовувати паравербальні (сила голосу, тембр, темп, пауза) та невербальні (жести, міміка, вираз обличчя, постава тіла) засоби, які збагачують кінцевий продукт, роблять його більш виразним, впливовим і завершеним.

Психофізичні вміння можна розвивати шляхом використання прийомів театральної педагогіки, зокрема: ліквідація м'язової скутості, напруженості, безпорадності, розгубленості, хвилювання і страху, які виникають у складних умовах публічного спілкування [1, с. 112].

Творче самопочуття актора відрізняється від викладача: актор може дозволити собі глибоко увійти у свою роль та забути про присутність глядачів, тоді як педагог ніколи не повинен відокремлювати себе від своїх учнів, а має перебувати з ними у постійному, двосторонньому контакті [3, с. 109]. Враховуючи цю природу творчого самопочуття викладача, доцільно навчити майбутнього фахівця розвивати у собі таке педагогічне самопочуття, яке не є штучним і не створює в аудиторії неприродну атмосферу та напруження [1, с. 113].

3) Уява. Фантазія

Чіткість, наочність, переконливість і привабливість забезпечується уявою, тобто здатністю по-новому відтворювати, систематизувати та творчим чином поєднувати між собою образи й картини реального світу, а також фантазією – вмінням створювати нові, реально неіснуючі образи й зв'язки. Як доводять дослідники, обидва аспекти можна ефективно розвивати за допомогою використання прийомів театральної педагогіки [1, с. 128-129]. При цьому важливо зазначити особливість прояву уяви й фантазії актора, яка віддзеркалюється в його майстерному перевтіленні в інший образ. У контексті організації навчання ці елементи перевтілення можуть відігравати значну роль не тільки для зняття психічного та фізичного напруження, але й сприяти змістовності й переконливості висловлювання. Разом з тим, у межах навчання майбутніх викладачів, необхідно пам'ятати, що прояв уяви й фантазії актора та вчителя має корінну відмінність: актор повинен перевтілюватися в інший образ, а вчитель повинен завжди залишатися самим собою і постійно пам'ятати про практичні цілі та завдання свого педагогічного дійства [3, с. 125]. Але деколи, наприклад, у процесі рольової гри, або під час показу певних театральних прийомів, вчитель має демонструвати вміння до акторського перевтілення.

4) Риторична вправність

Для формування навичок педагогічної майстерності велике значення має розвиток такого елементу як риторична вправність.

Цілісність, завершеність думки, експресивність і виразність лінгвістичних та екстралінгвістичних засобів, оригінальність змісту й форми є тими важливими якостями, які забезпечуються риторичною вправністю й які можна ефективно розвивати за допомогою використання прийомів театральної педагогіки. Риторична вправність передбачає грамотне застосування відповідних лексичних одиниць, виразності, логіки мовлення, а також артикуляції, дикції, інтонації, паузи, діапазону голосу, темпоритму мовлення, сили звуку й голосу, мовленнєвого дихання тощо.

Отже, переваги використання прийомів театральної педагогіки у навчанні майбутніх викладачів можуть слугувати фундаментом для формування одного з найважливіших компонентів – професійної комунікативної компетентності студентів, педагогічної майстерності.

Крім того, усі зазначені переваги створюють сприятливе підґрунтя для розвитку у майбутнього викладача гуманістичних установок: поважливого й чуйного ставлення до кожної людини, небайдужості до проблем довкілля, спрямованості на активне спілкування, установку на творчість, прагнення до самовдосконалення, спрямованості на гармонійний особистісний розвиток. Все це відповідає вимогам сучасного педагога, його педагогічній майстерності в умовах відкритого гуманного суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Абрамян В. Ц. Театральна педагогіка. – Київ: Лібра, 1996. – 224 с.
2. Бганко О. Д. Становление профессионально значимых качеств будущего педагога средствами театральных технологий: дисс. ... канд. пед. наук: 13.00. – Оренбург, 2000. – 188 с.
3. Булатова О. С. Использование возможностей театральной педагогики в процессе становления личности учителя: дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / О. С. Булатова. – Тюмень, 1999. – 196 с.
4. Никитина А. Б. Принципы театральной педагогики на уроке искусства. Газета “Искусство” ИД “Первое сентября”. – М.: Искусство, 2007. –

№ 1. – С. 6-7.

5. Hanusova S. Drama Techniques in Developing Foreign Language Speaking Skills in Learners with Specific Learning Difficulties. Drama Techniques in Foreign Language Teaching to Learners with SLD. – Masarykova univerzita, 2009. – vyd. 1. – pp. 62-74.

6. Liu J. Process Drama in Second- and Foreign-Language Classrooms. Body and Language. Intercultural Learning Through Drama. – Westport, Connecticut & London: Ablex Publishing, 2002. – pp. 51-70.

7. Rosen H. In pursuit of meaning. Drama and 2. language. The dramatic mode. The Nadie Journal. – 1980. – vol. 5. – pp. 15-25.

8. Scheller I. Arbeit an asozialen Haltungen. Lehrstückpraxis mit Lehrern und Studenten. Asoziales Theater. Spielversuche mit Lehrstücken. – Köln, 1984. – pp. 62-90.

9. Schewe M. Fremdsprache inszenieren. Zur Fundierung einer dramapädagogischen Lehr- und Lernpraxis. – Oldenburg: Druck&Druck Rösemeier, 1993. – 447 p.

10. Schewe M. Towards drama as a method in the foreign language. – Frankfurt am Main, New York: P. Lang, 1993. – 256 p.

ЮДИНА Анна

викладачка правознавства

ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України»

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Анотація. У статті досліджується проблема правового виховання здобувачів освіти у процесі вивчення юридичних дисциплін в аспекті педагогічних умов розвитку їх правосвідомості та правової культури.

Ключові слова. Правова культура, правосвідомість, правове виховання.